

WSTĘPNY ZAKRES ZMIAN
w dokumencie
Strategii Rozwoju Województwa
Śląskiego „Śląskie 2020”

Katowice, wrzesień 2012

1. PRZESŁANKI AKTUALIZACJI

W lutym 2012 roku przystąpiono do prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”. Zasady, tryb i harmonogram prac nad dokumentem zostały przyjęte Uchwałą Sejmiku Województwa Nr IV/18/3/2012 z dnia 13 lutego 2012 r.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” ma na celu dostosowanie zapisów obecnie obowiązującego dokumentu do nowoprzyjętych oraz aktualnie przygotowywanych dokumentów na szczeblu rządowym oraz zweryfikowanie zgodności z zapisami głównych dokumentów strategicznych kraju wyznaczających zakres i ramy polityki rozwoju. Dokumenty strategiczne, które docelowo stanowić mają podstawę planowania strategicznego w systemie krajowych dokumentów przedstawione zostały w Aneksie (wraz z podaniem etapu na jakim znajduje się opracowanie każdego z nich).

Ponadto zakłada się, że proces dostosowania Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” realizowany będzie również w zgodności z dokumentami programowymi Unii Europejskiej (aktualizowana Strategia będzie uwzględniała cele tematyczne UE na perspektywę 2014+¹) oraz w spójności z tworzonym na szczeblu województwa nowym Regionalnym Programem Operacyjnym na kolejny okres programowania.

Proces aktualizacji Strategii Rozwoju prowadzony jest, tak jak dotychczas, w oparciu o zasadę partnerstwa, tzn. wprowadzane zmiany będą przedmiotem szerokich konsultacji społecznych z przedstawicielami środowisk samorządowych, gospodarczych, naukowych, zawodowych, organizacji pozarządowych, itp.

2. DOTYCHCZASOWE PRACE

Pierwszym etapem prac było przeprowadzenie wstępnych konsultacji i analiz dotyczących zakresu planowanej aktualizacji Strategii. W tym celu w kwietniu 2012 roku zwrócono się o opinię do wszystkich gmin i powiatów w województwie, marszałków województw ościennych oraz regionalnych instytucji społecznych, gospodarczych, ekologicznych, kultury a także rektorów uczelni wyższych. Zgłoszone uwagi dotyczyły konieczności aktualizacji danych statystycznych wykorzystanych w diagnozie, uzupełnienia wizji o zapisy dotyczące m.in. zrównoważonego rozwoju, większego nacisku na rewitalizację terenów przemysłowych, uzupełnienia analizy SWOT oraz poszerzenia priorytetów i kierunków działań o kwestie dotyczące np.: budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych, rozbudowy infrastruktury transportowej, zwrócenia większej uwagi na kwestie społeczne (sytuacja osób bezrobotnych w regionie i zjawiska marginalizacji).

Ponadto uzgodniono z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach oraz z Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Katowicach zakres informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu aktualizowanej Strategii.

¹ Cele tematyczne UE zostały wymienione w Aneksie.

Elementem ww. konsultacji była również ankieta ewaluacyjna obowiązującej Strategii, skierowana do przedstawicieli gmin i powiatów. W ankiecie zgłaszano potrzebę uzupełnień w zakresie priorytetów lub celów strategicznych, czy też kierunków działań. Najlepiej oceniano stan edukacji, kultury, sportu oraz bezpieczeństwa publicznego, najsłabiej natomiast dostępność i stan nauki i szkolnictwa wyższego oraz transportu.

Wśród kierunków działań Strategii realizowanych w ciągu ostatnich 5 lat w gminach/powiatach woj. śląskiego jednostki wskazywały najczęściej poprawę jakości kształcenia (priorytet A), rozbudowę i modernizację infrastruktury komunalnej, zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu oraz upowszechnianie oraz promocję aktywnego i zdrowego stylu życia (priorytet B), a także zwiększenie uczestnictwa w kulturze i wzmacnianie środowisk twórczych (priorytet C).

Najczęściej wskazywane w ankiecie kierunki działań, które mają być realizowane w gminie/powiecie w ciągu najbliższych 5 lat to: upowszechnienie oraz promocja aktywnego i zdrowego stylu życia, zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu, rozbudowa i modernizacja infrastruktury komunalnej, uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami (priorytet B) a także poprawa jakości kształcenia (priorytet A).

Kolejnym etapem prac nad aktualizacją Strategii były 4 subregionalne spotkania warsztatowe (po jednym w każdym z subregionów województwa śląskiego), które odbyły się w czerwcu b.r. Spotkania te miały dać odpowiedź na pytania o potencjał każdego z subregionów, cele jakie sobie stawiają ich przedstawiciele i możliwości ich realizacji.

W dniu 23 sierpnia 2012 roku dotychczasowe efekty prac zostały zaprezentowane Radnym Województwa Śląskiego w trakcie posiedzenia Komisji Rozwoju i Zagospodarowania Przestrzennego Sejmiku Województwa Śląskiego.

3. WSTĘPNY ZAKRES ZMIAN

Na podstawie dotychczasowych prac określony został wstępny zakres zmian w dokumencie Strategii. W związku z powyższym na kolejnych etapach prac obowiązujący dokument Strategii zostanie poddany dostosowaniom zgodnie z wyżej wymienionymi przesłankami aktualizacji.

Zakłada się, że zmiany w dokumencie będą obejmować co następuje:

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA DOKUMENTU

BYŁO	PROPONOWANY RAMOWY ZAKRES ZMIAN
Diagnoza podzielona na część ogólną (podstawowe, najważniejsze dane dotyczące sytuacji społeczno gospodarczej regionu) oraz część szczegółową (stanowiącą aneks do dokumentu Strategii) odnoszącą się do danych w ramach 7 obszarów tematycznych (które znalazły odzwierciedlenie w celach	Diagnoza będzie miała charakter opisu wyzwań i zdefiniowania problemów. Szeroka analiza statystyczno-wskaźnikowa regionu przeniesiona zostanie w całości do aneksu, natomiast w głównej części Strategii zawarte zostaną jedynie wnioski wynikające z tej analizy. W trakcie analizy wykorzystane

strategicznych Strategii).	<p>zostaną oficjalne dane statystyki publicznej (publikowane przez Główny Urząd Statystyczny), w tym dane Narodowego Spisu Powszechnego 2011 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2010. Ponadto uwzględnione zostaną różnorodne prognozy (w tym prognoza demograficzna GUS). Wykorzystane zostaną również wyniki warsztatów określających potencjały i wyzwania poszczególnych obszarów województwa śląskiego.</p> <p>Powyższe wnioski zostaną wykorzystane do sformułowania wyzwań rozwojowych stojących przed województwem śląskim. Wyzwania te zostaną sformułowane zgodnie ze strukturą opisaną w punkcie następnym</p>
----------------------------	--

Ponadto w diagnozie do aktualizowanej Strategii wykorzystane zostaną efekty prac badawczych realizowanych w ramach projektu pn. „Strategiczne zarządzanie zmianami - nowe czynniki rozwoju województwa śląskiego w kontekście stanu i kierunków rozwoju regionalnego rynku pracy”. Kolejnym elementem szerokiej diagnozy będą wyniki analizy w zakresie zróżnicowań wewnętrznych w województwie, a także istniejących problemów np. występowania terenów poprzemysłowych.

Wszystkie elementy diagnozy odnoszące się do problematyki wewnętrznych zróżnicowań posłużą opracowaniu koncepcji terytorializacji interwencji strategicznej w ramach aktualizowanego dokumentu.

Do części zasadniczej będą przeniesione również wnioski z analiz trendów i prognoz wynikające zarówno z uwarunkowań regionalnych np. prognoza demograficzna jak i uwarunkowań o charakterze makroregionalnym wynikających z dokumentów krajowych.

WYZWANIA POLITYKI ROZWOJU REGIONU

BYŁO	PROPONOWANY RAMOWY ZAKRES ZMIAN
Element wyzwań polityki rozwoju w obowiązującej Strategii jest częścią wizji (wyzwania w podziale na dziedziny wsparcia).	<p>Element wyzwań polityki rozwoju będzie wynikał bezpośrednio z diagnozy. Wyzwania będą stanowiły przełożenie problemów zidentyfikowanych przy formułowaniu wniosków z diagnozy strategicznej sytuacji województwa śląskiego.</p> <p>Wstępnie zakłada się, że szczegółowe wyzwania pogrupowane zostaną ze względu na charakter na wyzwania związane ze:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Spójnością regionu, • Konkurencyjnością • Zapewnieniem zrównoważonego rozwoju • Zapewnieniem trwałego i zintegrowanego rozwoju
--	---

WIZJA ROZWOJU

Dokonany zostanie przegląd wizji rozwoju sformułowanej w obecnej Strategii pod kątem aktualności jej zapisów. Wizja zostanie skonfrontowana z wynikami przeprowadzonej diagnozy dokumentu i na tej podstawie dokonane zostaną ewentualne jej modyfikacje. Zakłada się jednak, że układ wizji zostanie utrzymany. Możliwe będzie jedynie wprowadzenie pewnych nowych elementów do wizji, które będą spójne z układem tzw. ustaleń strategicznych, w tym celów i kierunków. Uwzględniony zostanie także element wyzwań zidentyfikowanych w trakcie prac diagnostycznych.

Elementem, który nie zostanie uwzględniony w zaktualizowanej wizji będą wyzwania, jakie zostały wyznaczone w podziale na dziedziny wsparcia. Będzie to wynikało z nowego określenia wyzwań jako elementu wynikającego bezpośrednio z problemów zidentyfikowanych w diagnozie strategicznej regionu.

Proponuje się natomiast wkomponowanie w strukturę wizji nowego elementu, tj. mechanizmów realizacyjnych, które w zależności od charakteru określonego celu, czy kierunku działań będą mogły zostać wykorzystane jako droga ich wdrażania, co w efekcie pozwoli przybliżyć region do osiągnięcia sformułowanej wizji. Zakłada się, że zdefiniowane mechanizmy będą powiązane z charakterem wartości określonych w wizji.

ANALIZA SWOT

Proces aktualizacji Strategii wymaga ponownego przeprowadzenia analizy silnych i słabych punktów regionu oraz szans i zagrożeń dla jego rozwoju. Czynniki SWOT określone w obowiązującym dokumencie muszą zostać poddane weryfikacji pod kątem aktualności. Ponadto zmiany w samej strukturze dokumentu spowodują konieczność dostosowania analizy SWOT do tej nowej struktury.

BYŁO	PROPONOWANY ZAKRES ZMIAN
W obowiązującej Strategii analiza SWOT jest całościowa dla województwa śląskiego, bez odniesienia do poszczególnych obszarów tematycznych czy dziedzin wsparcia wyznaczonych w Strategii.	Analiza SWOT zostanie przeprowadzona w podziale na grupy odnoszące się do czterech sformułowanych obszarów priorytetowych. Celem analizy będzie zbadanie możliwości realizacji celów i kierunków działań w poszczególnych obszarach priorytetowych.

PRIORYTETY, CELE I KIERUNKI ROZWOJU

W trakcie procesu aktualizacji dokonany zostanie przegląd dotychczasowych celów i kierunków Strategii. Ciągłe zmieniające się warunki prowadzenia polityki rozwoju, wynikające ze zmian sytuacji gospodarczej w regionie, kraju i na świecie, jak również z zachodzących zmian prawnych i organizacyjnych, wymagają spojrzenia krytycznym okiem na aktualne kierunki rozwojowe.

BYŁO	PROPONOWANY ZAKRES ZMIAN
<p>W obowiązującej Strategii cele i kierunki rozwojowe są ujęte w ramach trzech priorytetów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Priorytet związany z rozwojem nowej gospodarki, • Priorytet poświęcony rozwojowi wysokiej jakości regionalnych usług publicznych, • Priorytet związany z metropolizacją regionu, uzyskaniem przez województwo śląskie wysokiej pozycji w przestrzeni europejskiej 	<p>Na obecnym etapie aktualizacji zakłada się zmodyfikowanie układu celów poprzez ujęcie celów i kierunków w ramach 4 obszarów priorytetowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obszar obejmujący cele związane z NOWĄ GOSPODARKĄ, w tym zagadnienia: innowacyjności, technologizacji, wykorzystania potencjałów istniejących przemysłów, B+R, współpracy z przedsiębiorstwami oraz komercjalizacji badań, • obszar obejmujący cele związane z SZANSAMI ROZWOJOWYMI MIESZKAŃCÓW województwa śląskiego, w tym zagadnienia: edukacji, zdrowia, warunków zamieszkania, bezpieczeństwa publicznego i socjalnego, przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu, • obszar obejmujący cele związane z trwałym i harmonijnym rozwojem PRZESTRZENI województwa śląskiego, w tym jakość środowiska przyrodniczego i jego komponentów, poprawa jakości przestrzeni miejskich, rewitalizacja terenów i ich wykorzystanie, poprawa jakości układu komunikacyjnego, • obszar związany z właściwymi RELACJAMI REGIONU Z OTOCZENIEM krajowym i międzynarodowym i zapewnieniem odpowiednich relacji z partnerami procesów rozwoju, w tym: współpraca pomiędzy jednostkami

	<p>samorządu w regionie, współpraca transgraniczna i międzyregionalna, międzynarodowa, pozycja regionu w Europie</p> <p>W ramach każdego obszaru priorytetowego sformułowany zostanie cel strategiczny, który będzie uszczegółowiony poprzez cele operacyjne oraz kierunki działań.</p>
--	---

Zakłada się określenie wymiaru terytorialnego wsparcia w określonych kierunkach działań, nie mających charakteru powszechnego w wymiarze przestrzennym adresowanych do konkretnych obszarów w regionie na podstawie analiz własnych jak również przy uwzględnieniu zapisów dokumentów krajowych.

PRZEDSIĘWZIĘCIA

Proponuje się weryfikację zapisów Strategii dotyczących przedsięwzięć istotnych dla regionu i ewentualną rezygnację z tej kategorii ustaleń strategicznych. Zakłada się, że element przedsięwzięć powinien znaleźć się w dokumentach, których zadaniem będzie wdrażanie zapisów Strategii.

WDRAŻANIE

W odniesieniu do systemu wdrażania Strategii zakłada się utrzymanie podziału regionu na 4 obszary polityki rozwoju. Nie oznacza to jednak, iż nie jest możliwa operacjonalizacja Strategii w innych wymiarach przestrzennych. Należy przy tym pamiętać o konieczności zapewnienia koordynacji pomiędzy podejmowanymi działaniami w szczególności w obszarze aglomeracji miejskich i funkcjonalnych obszarach miejskich.

SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI

System monitoringu i ewaluacji Strategii zostanie poddany przeglądowi oraz pewnym koniecznym modyfikacjom, uwzględniającym zmieniające się uwarunkowania – w szczególności zapisy krajowych dokumentów strategicznych. Określone zostaną podmioty biorące udział w tym systemie, zasady współpracy pomiędzy wszystkimi partnerami oraz organizacja procesów zbierania informacji na temat wdrażania zapisów strategicznych aktualizowanego dokumentu oraz dokonywania ewaluacji efektów realizacji celów.

Zakłada się, że ważnym ogniwem w systemie monitoringu i ewaluacji będą Regionalne Obserwatorium Terytorialne oraz Regionalne Forum Terytorialne, co wynika z uwarunkowań i założeń krajowego systemu monitorowania polityk publicznych w ujęciu terytorialnym.

SYSTEM WSKAŹNIKÓW DO MONITORINGU

Wskaźniki wyznaczone w dotychczasowej Strategii zostaną poddane przeglądowi pod kątem aktualności i celowości ich badania, jak również możliwości pozyskania odpowiednich danych. Ponadto system wskaźników zostanie dopasowany do uaktualnionego układu celów i kierunków Strategii. Zakłada się, że podział wskaźników na trzy grupy tj. wskaźniki

oddziaływania, wskaźniki rezultatu i wskaźniki produktu zostanie zmodyfikowany w wyniku czego utrzymane zostaną dwie kategorie wskaźników – oddziaływania oraz rezultatu.

Dla każdego ze wskaźników określona zostanie jego wartość bazowa oraz wyznaczone zostaną pożądany kierunek zmian wartości wskaźnika oraz jego wartość docelowa w perspektywie roku 2020. Pozwoli to monitorować postępy w realizacji zapisów dokumentu i ostatecznie dokonać oceny na ile udało się osiągnąć zamierzone w Strategii rezultaty. Mechanizm systemu monitoringu Strategii zbudowany w oparciu o jej ogólne zapisy będzie uwzględniał także możliwość badania w odniesieniu do konkretnych przedsięwzięć, programów operacjonalizujących zapisy Strategii, możliwych do uzyskania i mierzenia wskaźników produktu.

ANEKS**DOKUMENTY STRATEGICZNE SZCZEBŁA KRAJOWEGO, STANOWIĄCE PODSTAWĘ PLANOWANIA STRATEGICZNEGO W POLSCE**

L.P.	DOKUMENT	ETAP PRAC
1.	Długookresowa strategia rozwoju kraju: „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”,	Projekt w przygotowaniu (termin opracowania projektu - nieznany)
2.	Średniookresowa strategia rozwoju kraju (Strategia Rozwoju Kraju 2020),	Dokument uzyskał 9 sierpnia 2012 r. rekomendację Komitetu Stałego RM i oczekuje na przyjęcie.
3.	Krajowa strategia rozwoju regionalnego: regiony – miasta – obszary wiejskie,	Dokument przyjęty przez Radę Ministrów dnia 13 lipca 2010 r.
4.	Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki,	Projekt z 17 maja 2012 r. został 18 maja br. rozesłany do członków KRM. Czeki na włączenie do porządku obrad KRM, co jest uzależnione od tempa procedowania z DSRK i ŚSRK.
5.	Strategia rozwoju kapitału ludzkiego,	Projekt (z dnia 31 lipca 2012 r.), zawierający zmiany naniesione w zakresie właściwości resortu pracy, został przekazany do aktualizacji przez resorty oraz partnerów społecznych. Zebranie uwag przewidziane jest do połowy września 2012 r.
6.	Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku),	Projekt <i>Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)</i> został skierowany w dniu 7 maja 2012 r. do rozpatrzenia przez Komitet Stały Rady Ministrów i w chwili obecnej oczekuje na rozpatrzenie, co jest uzależnione od tempa procedowania z DSRK i ŚSRK.
7.	Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko – Perspektywa 2020,	Projekt został w dniu 4 lipca br. przyjęty przez Kierownictwo Ministerstwa Gospodarki. W lipcu trafił pod obrady Komitetów RM (kiedy wszystkie komitety go zaakceptują trafi pod obrady komitetu stałego RM).
8.	Sprawne państwo 2011 - 2020,	Projekt został przyjęty przez KWRiST w dniu 29 maja 2012 r. W chwili obecnej dokument procedowany jest na Komitetach Rady Ministrów, wysłany na Komitet Stały RM w dniu 10 sierpnia 2012 r.
9.	Strategia rozwoju kapitału społecznego,	Projekt (z dnia 1 czerwca 2012r.) został przekazany pod obrady Komitetu Stałego

		Rady Ministrów w dniu 18 czerwca 2012. Dalszy tok prac jest uzależniony wyłącznie od harmonogramu prac Rady Ministrów (zależny od tempa prac nad ŚSRK i DSRK)
10.	Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej,	Projekt Strategii został 25 kwietnia 2012 przedłożony przez ministra ON pod obrady komitetu stałego Rady Ministrów. (będzie rozpatrywany w zależności od tempa prac nad ŚSRK i DSRK)
11.	Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa.	Dokument przyjęty uchwałą RM z dnia 25 kwietnia 2012 r.

CELE TEMATYCZNE UE²

1. Wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji
2. Zwiększanie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych
3. Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego oraz sektora rybołówstwa i akwakultury
4. Wspieranie przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach
5. Propagowanie przystosowywania się do zmian klimatu, zapobiegania zagrożeniom i zarządzania ryzykiem
6. Ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystywania zasobów
7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktur sieciowych
8. Wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników
9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie
11. Zwiększanie potencjału instytucjonalnego i zapewnienie efektywnej administracji publicznej

² Propozycja Komisji Europejskiej dot. koncentracji tematycznej działań rozwojowych (oparta na zapisach Wspólnych Ram Strategicznych dla funduszy europejskich na lata 2014-2020 oraz Strategii „Europa 2020”).